

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

En rikstäckande undersökning om småföretagarnas uppfattningar
och förväntningar om konjunkturen

Hösten 2007

Företagarna och Swedbank i samarbete

företagarna®

Swedbank

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern mäter hur småföretagarna uppfattar det ekonomiska läget idag och inom den närmaste framtiden. Barometern omfattar företag med 1–49 anställda och baseras på telefonintervjuer som genomfördes av SIFO Research International under oktober 2007. Samtliga barometrar och bilagor kan hämtas hem från respektive organisations hemsida på Internet.

SWEDBANK

Postadress: 105 34 Stockholm
Telefon: 08-585 900 00
Telefax: 08-585 910 26
Internet: www.swedbank.se

FÖRETAGARNA

Postadress: 106 67 Stockholm
Telefon: 08-406 17 00
Telefax: 08-24 55 26
Internet: www.foretagarna.se

Småföretagsbarometern

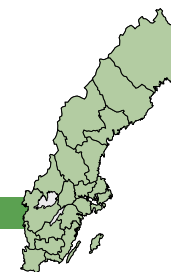
Småföretagsbarometern är en undersökning av konjunktur och tillväxtförutsättningar för Sveriges småföretag. Intervjuer med småföretag i det privata näringslivet med 1–49 anställda visar hur de uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Småföretagsbarometern publiceras två gånger per år. Den har genomförts sedan 1985. Denna gång omfattas 3 916 företag av undersökningen. De utfrågades under oktober månad.

Småföretagsbarometern publiceras i samverkan mellan Swedbank och Företagarna. Cecilia Hermansson (Swedbank) och Johan Kreicbergs (Företagarna) är författare till denna rapport. Vid genomförandet av intervjuerna har SIFO Research International medverkat. Läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och diagram kan ladda ned materialet från Swedbanks och Företagarnas respektive hemsidor. Där presenteras också barometrar för län och storstadsregioner.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern ska bidra till kunskap om de små företagens betydelse för tillväxt och sysselsättning i den svenska ekonomin.

Swedbank

Företagarna

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Konjunktoren har nått toppen	4
Starkt orderläge – men ingen ytterligare ökning.....	5
Omsättningen stabiliseras på hög nivå.....	6
Sysselsättningen har ännu inte nått toppen.....	8
Kostnadsläget dämpar lönsamheten.....	9
Konjunkturläget i olika branscher.....	12
Varuförmedlande företag tangerar vårens notering.....	12
Optimismen avtar i varuproduktionen	14
Tjänsteföretagen förutser ljusare tider.....	15
Stor optimism i exportföretagen	16
Tillväxthinder.....	17
Något sämre expansionsmöjligheter.....	17
Arbetskraftsbristen – fortfarande största hindret	17
Stabilt konjunkturläge och företagsklimat.....	19

Nettotal och konjunkturindikatorn

Nettotal: För att underlätta snabba svar på intervjufrågorna ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring eller annan statistik.

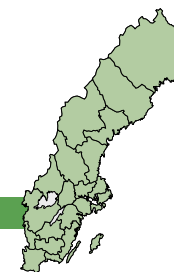
- ja eller nej
- större, oförändrad eller mindre

Svaren räknas om till procentandelar och företagen vägs samman efter antal anställda eller förädlingsvärde. För att underlätta tolkningen av de frågor som besvaras enligt b) redovisas ett uttryck som direkt anger den inträffade eller förväntade förändringens riktning och styrka. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar (ökat/större) och negativa (minskat/mindre) benämns nettotal.

Konjunkturindikatorn: Nettotalen för beställningar, sysselsättning och omsättning läggs samman och bildar konjunkturindikatorn.

Sammanfattning

- För första gången sedan våren 2004 har konjunkturläget i småföretagen dämpats, om än marginellt. Den samlade konjunkturindikatorn – som är en summering av nettotalen för orderläge, omsättning och sysselsättning – sjönk från 124 i våras till 122.
- Om ett år väntas indikatorn ha fallit till 109. Därmed skulle konjunkturtoppen vara nådd. Medan orderläget dämpas, fortsätter sysselsättningen att stärkas under året som kommer.
- Lönsamheten är god. Stigande kostnader medför dock att den har dämpats sedan i våras. Företagen förväntar sig en förbättrad lönsamhet om ett år. Drygt hälften av företagen räknar med att kunna höja sina försäljningspriser.
- Fortfarande uppvisar partihandeln, tillverknings- och byggnadsindustrierna det starkaste konjunkturläget bland branscherna. Handelsföretagen och företag inom övriga privata tjänster märker inte på samma sätt av högkonjunktoren. Elektronikföretag – och exporterande företag generellt – är mest optimistiska om framtiden.
- Sju av tio företag ser goda tillväxtmöjligheter. Det är något färre än i våras. Arbetskraftsbristen är det största tillväxthindret. Fyra av tio företag uppger att de har tackat nej till beställningar under det gångna året för att de inte har hittat lämplig arbetskraft.
- Småföretagen ger på en skala från 1 till 10 (1 svagast, 10 starkast) betyget 7,3 för konjunkturläget och 6,4 för företagsklimatet. Det är en liten förbättring sedan i våras.

Småföretagsbarometern hösten 2007

Konjunkturen har nått toppen

För första gången sedan våren 2004 dämpas nu konjunkturen för Sveriges småföretag. Den samlade konjunkturindikatorn – som är en summering av nettotalen för beställningar, omsättning och sysselsättning – visar en minskning från 124 i våras till 122 i höstens undersökning. Ju högre värde indikatorn har, desto starkare är konjunkturen.

Likväl visar den marginella nedgången att konjunkturläget är förhållandevis stabilt jämfört med i våras. Medan indikatorn för orderläge och sysselsättning har stigit och driver konjunkturen, har den för omsättningen dämpats något. I sex av de tio undersökta branscherna har konjunkturindikatorn sjunkit. Detta gäller inom varuproduktion och övriga tjänster, medan den är stabilt hög inom varuförmedling.

För ett år sedan förutsåg småföretagen att konjunkturindikatorn vid den här tiden skulle ha stigit till 123, och utfallet på 122 visar att prognosen var god. Nu räknar företagen med en avmattning i konjunkturen. Konjunkturindikatorn förutses till 109 om ett år. Sysselsättningen förutses bli den huvudsakliga drivmotorn, medan både orderläge och omsättning faller tillbaka jämfört med dagens höga nivåer. Nedgången är tydligast inom tillverknings- och byggindustri-

Diagram 1: Konjunkturindikatorn för samtliga företag

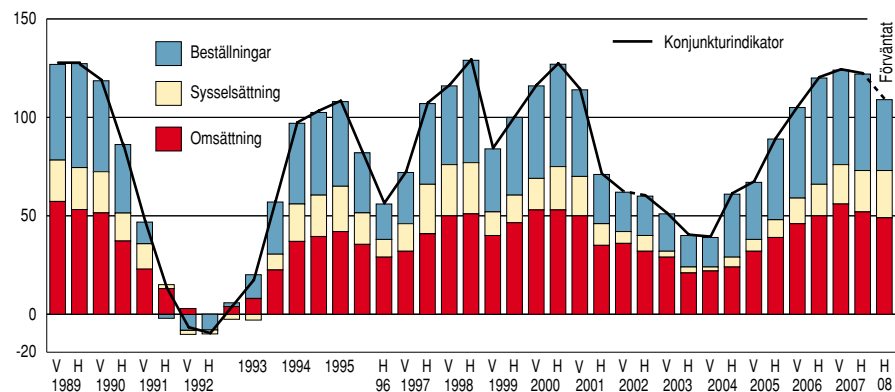
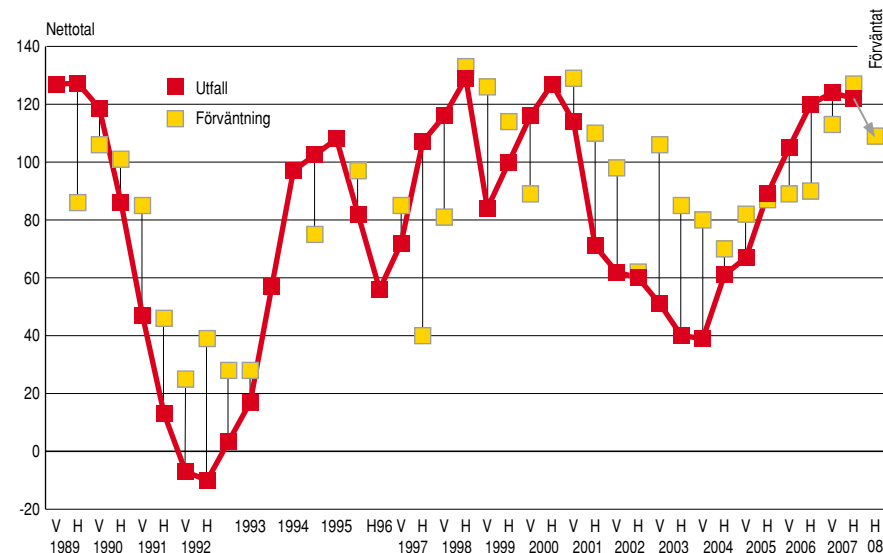

Diagram 2: Konjunkturindikatorn, utfall och förväntning

erna, medan främst tjänstebanscher och elektronikindustri väntas stärka sin konjunktur.

Starkt orderläge – men ingen ytterligare ökning

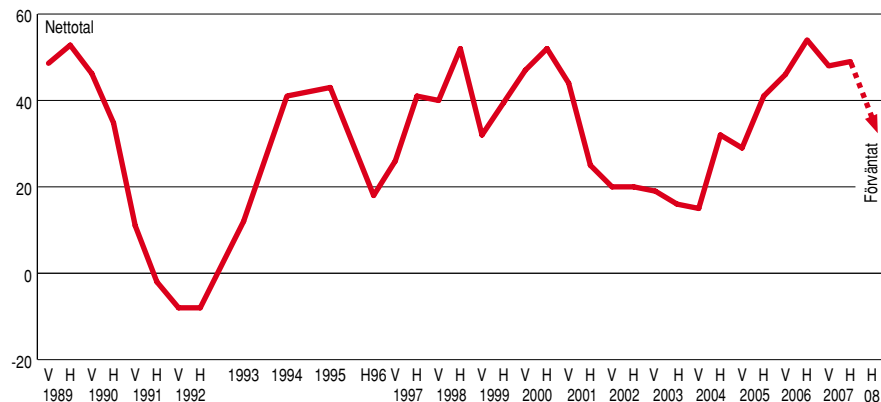
Jämfört med i våras har orderläget stärkts ytterligare något, trots att vi befinner oss i en relativt mogen konjunkturfas. Nettotalet har stigit från 48 till 49, men är likväl lägre än för ett år sedan då nettotalet uppgick till 54. Det är en majoritet av företagen (56 %) som uppger att beställningarna har ökat under året som gick, medan endast 7 % fått minskade beställningar.

Orderläget är relativt stabilt i varuproduktionen. Medan det förbättrats något för byggindustrin, är det litet svagare i tillverkningsindustrin och mer tydligt sämre i elektronikindustrin. För övriga tjänster är orderläget marginellt starkare.

För företag som har sina huvudsakliga slutkunder bland andra svenska företag (nettotalet är 53) och på exportmarknaden (46) har orderläget blivit starkare, medan det försvagats för företag med slutkunder bland svenska hushåll (37) och den offentliga sektorn (41).

Diagram 3: Beställningar, samtliga företag

Orderläget är starkast för företag som befinner sig i en expansionsfas, och även för företag med 5–19 anställda. De större och de minsta småföretagen har däremot ett något svagare orderläge.

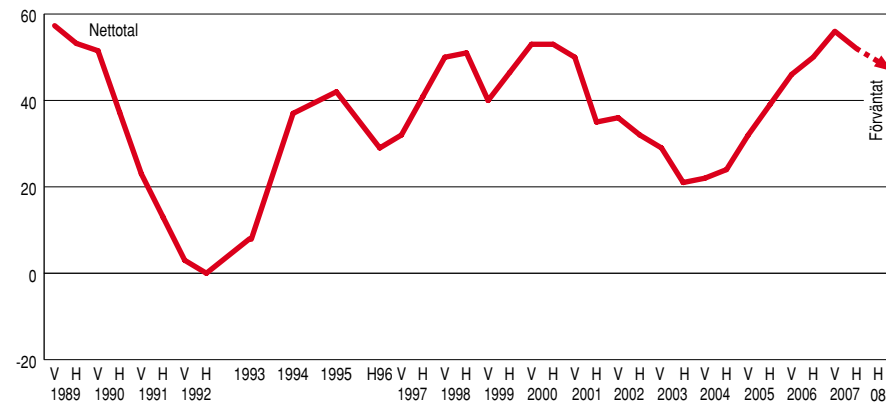
Hur ser orderläget ut om ett år? Enligt företagens förväntningar kommer nettotalet att falla tillbaka till 36 (från nuvarande 49). Det är färre företag som räknar med fler beställningar, och i stället fler företag som förutser en oförändrad orderingång. Däremot är det inte en fråga om minskade beställningar. Andelen företag som förväntar sig minskade beställningar sjunker till och med från 7 till 5 %.

Mest optimistiska om orderläget är företag med slutkunder på exportmarknaden. Nettotalet stiger från 46 till 61 när färre räknar med minskade beställningar. Bland branscherna är det elektronikindustrin och övriga privata tjänster som förutser ett starkare orderläge. Företag med slutkunder bland andra svenska företag och i den offentliga sektorn räknar däremot med ett svagare orderläge. Framför allt sker en stabilisering av antalet beställningar i byggindustrin, och allt färre räknar med ett starkare orderläge. Detsamma gäller i tillverkningsindustrin.

Omsättningen stabiliseras på hög nivå

Jämfört med i våras har omsättningen dämpats något, från en relativt hög nivå. Nettotalet har sjunkit till 52, från vårens 56, men är fortfa-

Diagram 4: Omsättning, samtliga företag

rande högre än för ett år sedan då det uppgick till 50. Medan 11 % uppger att omsättningen minskat under året som gått, har nästan två tredjedelar av företagen, eller 63 %, sett omsättningen öka.

Omsättningen har dämpats i alla branscher, utom i partihandeln. Nedgången är störst inom övriga privata tjänster där nettotalet sjunkit från 53 till 29. Fortfarande har hälften av företagen fått en högre omsättning under året som gått, men en femtedel av företag uppger samtidigt att den minskat.

Företag med slutkunder bland svenska hushåll har en något svagare omsättning (nettotalet är 42), än företag med slutkunder på exportmarknaden (51), offentlig sektor (52) och svenska företag (56). Ju fler anställda företaget har, desto bättre konjunkturläge vad gäller omsättning. Nettotalet bland företag med 1–4 anställda är 47, medan det är 53 för företag med 5–19 anställda, och hela 59 för företag med 20–49 anställda.

Om ett år förutser företagen att omsättningen dämpats något ytterligare. Nettotalet sjunker från 52 till 49. Skillnaden mot idag är att fler företag bedömer att omsättningen stabiliseras, i stället för att öka ytterligare. Däremot är det färre som räknar med en svagare omsättning.

Expanderande företag räknar dock med att omsättningen förbättras från dagens redan höga nivåer. Bland branscherna är det främst elektronikföretagen samt småföretag inom övriga privata tjänster

och detaljhandeln som förutser en ökad omsättning, medan tillverknings- och byggnadsindustrierna ser en försvagning. Företag med slutkunder på exportmarknaden och bland svenska hushåll räknar med en starkare omsättning om ett år, medan utvecklingen är den motsatta för företag med slutkunder bland andra svenska företag och offentlig sektor. Trots nedgången är nivåerna fortsatt höga, och anledningen till försvagningen är i första hand en stabilisering av den nuvarande nivån istället för ytterligare högre nivåer.

Sysselsättningen har ännu inte nått toppen

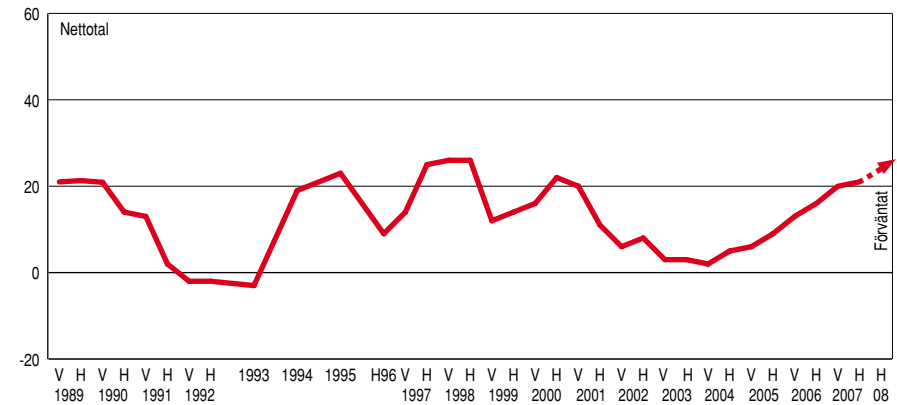
Sysselsättningen i småföretagen har stigit under flera år, och även om uppgången fortsatt under det senaste halvåret, har takten i uppgången börjat avta. Nettotalet steg från 20 till 21. För ett år sedan var nettotalet 16. Nästan en tredjedel av företagen – eller 31 % – har fler sysselsatta idag än för ett år sedan. Vart tionde företag har istället dragit ned på sin personal.

Var finns den största aktiviteten i småföretagens arbetsmarknad? I första hand inom partihandel och tillverkningsindustri om branscher jämförs. Det är också de största småföretagen, med flest anställda (20-49 anställda) som nyanställer, samt de företag som befinner sig i en expansionsfas, och har sina slutkunder bland andra svenska företag.

Betydligt svagare aktivitet i sysselsättningen finner vi av naturliga skäl bland de minsta småföretagen. Något mer förvånande – med tanke på orderläge och kommande skattereformer – är det låga nettotalet för övriga privata tjänster (6) där endast en femtedel av företagen har ökat sin personal. En förklaring kan vara att många av dem i fråga om personalstyrka tillhör de minsta företagen. En annan förklaring kan vara att konkurrensen ökat när fler aktörer kommer in på marknaden. Även i elektronikindustrin och detaljhandeln är sysselsättningsläget svagare än i många andra branscher.

Kapacitetsutnyttjandet i småföretagen har stigit. Hela två tredjedelar (66 %) arbetar för fullt, och det är en uppgång från i våras (59 %) och för ett år sedan (63 %). I byggindustrin har kapacitetsutnyttjandet stigit från 76 % till 86 %. Däremot är det endast 56 % respektive 58 % av småföretagen i elektronik- och tillverkningsindustrierna som arbetar för fullt, och runt 60 % i tjänstesektorn.

Diagram 5: Sysselsättning, samtliga företag

Det höga och stigande kapacitetsutnyttjandet borde tala för att också sysselsättningen fortsätter att öka. Företagen själva räknar med att nettotalet har stigit från 21 till 24 om ett år. Det är dock färre som skall nyanställa (29 % jämfört med dagens 31 %), och skillnaden handlar istället om att färre förutses dra ned sin personal (från 10 % till 5 %). I våras räknade företagen att sysselsättningen skulle nå 28 till våren 2008, och om företagets prognoser infrias nås toppen då och sedan faller nettotalet tillbaka till 24 hösten 2008.

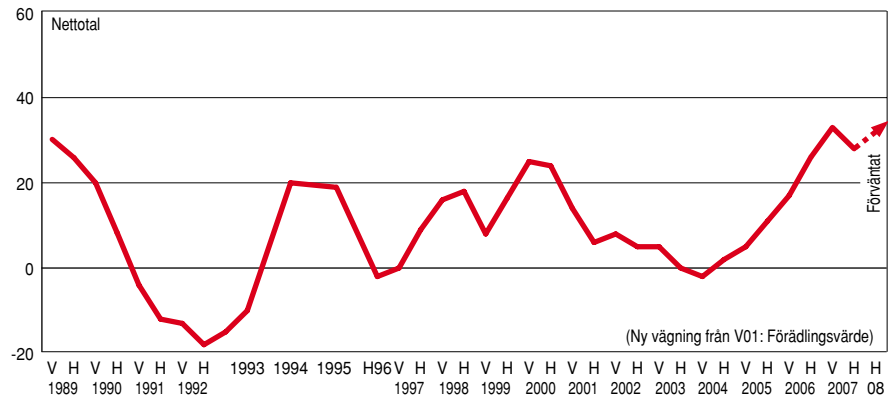
Mest positiva till nyanställningar under året som kommer är företag i elektronikindustri, partihandel och uppdragsverksamhet. Även i hotell och restauranger förutses personalstyrkan öka relativt mycket. Nettotalet på 36 är oförändrat från i våras i expanderande företag. Optimismen är som sagt stark i partihandeln, men betydligt mer måttlig i detaljhandeln, inklusive sällanköpshandeln, där nettotalet endast förutses till 14 och tre fjärdedelar av företagen räknar med en oförändrad personalstyrka.

Kostnadsläget dämpar lönsamheten

Trenden med en stigande lönsamhet i småföretagen har brutits. Fortfarande är lönsamheten god i ett historiskt perspektiv. Företagen möter ett starkt orderläge, men kostnadsläget är inte fullt lika gynnsamt som tidigare. Det kan handla om stigande räntor och löneökningstakt, samt även om högre råvaru- och insatsvarupriser.

Diagram 6: Lönsambet, samtliga företag

Nettotalet, som ökat sedan 2004, har nu fallit tillbaka från 33 i våras till 28 i höstens undersökning. Något färre 43 % (46 % i våras) har sett lönsamheten öka under det senaste året, medan marginellt fler, 15 % (mot 14 % i våras) har sett den minska. Därmed lyckas inte företagen infria sina förväntningar för ett år sedan om att nettotalet skulle ha stigit till 40 hösten 2007.

Bäst lönsamhet rapporteras från byggindustrin (42), partihandeln (35) och uppdragsverksamheten (32). Tillverkningsindustrin når nästan upp till genomsnittet för alla branscher med ett nettotal på 27. Skillnaden mot i våras är att partihandeln rapporterar betydligt bättre lönsamhet, samtidigt som lönsamheten i elektronikindustrin (15) och handeln (16) har dämpats. Expanderande företag (38) rapporterar betydligt bättre lönsamhet än genomsnittet av företag. Utifrån vilka slutkunderna är, har företag med offentlig sektor den bästa lönsamheten, medan företag med svenska hushåll som slutkunder har en relativt låg lönsamhet, något som också märks i hushållsnära branscher såsom handel, övriga privata tjänster och samfärdsel.

Företagen är fortsatt optimistiska om framtiden. Lönsamheten förutses ha stigit till 32 om ett år, vilket således är nära den hittills noterade toppen i våras på 33. Det är dock lägre än förväntningarna för våren 2008 som uppgår till 37.

På en fråga om hur företagen bedömer risken för att lönsamheten trots allt blir sämre än den bedömning de gjort svarar endast 1 %

att den är mycket stor och 10 % att den är ganska stor, medan 62 % anser att den är ganska liten och 19 % att den är mycket liten. Resten (9 %) vet inte eller tycker det är svårt att uppskatta risken.

Således verkar företagen känna sig relativt säkra på sina bedömningar, och är inte direkt oroliga för att en sämre omvärldskonjunktur påverkar lönsamheten. De som trots allt känner sig osäkra på sina bedömningar är mest oroliga för att arbetskraftsbristen och ökade lönekostnader ska påverka utfallet, medan något färre upplever risker kring efterfrågan eller branschspecifika problem. Kreditöron och stigande råvarupriser tillges en relativt liten betydelse.

Samtliga branscher är positiva till sina möjligheter att kunna öka lönsamheten, utom byggindustrin. Nettotalet varierar bland branscherna mellan 25 för sällansköpshandeln och 41 för elektronikindustrin. Således är lägstanivån relativt hög fortfarande. Bäst lönsamhet förutses de expanderande företagen få, med ett nettotal på 43. Även exportföretagen är optimistiska om sin lönsamhet – denna stiger från dagens nivå på 29 till 41. Ju fler anställda, desto större är optimismen om framtida lönsamhet.

Drygt hälften av företagen (54) räknar med att kunna höja sina försäljningspriser under det kommande året, medan endast 6 % förutser lägre priser om ett år. Nettotalet på 48 är således marginellt lägre än vårens notering på 49. Den starka efterfrågan, samt ett stigande kostnadsläge, bedöms av majoriteten av företagen få genomslag i de egna försäljningspriserna.

Störst ”pricing power” upplever företagen inom hotell och restaurang ha. Här är nettotalet hela 80, varav ingen förväntar sig lägre priser om ett år. Detta är en uppgång från i våras då nettotalet var 69. På andra plats kommer samfärdsel med ett nettotal på 62. Stor optimism märks även inom byggindustrin (61), men det är likväl en nedgång från i våras (67). De branscher som utmärker sig som något mer återhållsamma i sina möjligheter att höja försäljningspriserna är hårt konkurrensutsatta uppdragsverksamheten (33), elektronikindustrin (36) och partihandeln (36). Samma mönster ser vi för företag med slutkunder på exportmarknaden (34), medan de övriga grupperna (svenska hushåll, företag och offentlig sektor) har nettotal mellan 47 och 50.

Konjunkturläget i olika branscher

Jämfört med vårens undersökning, har småföretagens konjunktur för de olika branscherna inte ändrats påtagligt. Fortfarande är konjunkturläget starkast i partihandeln, tillverknings- och byggindustrierna. Jumboplatsen har dock bytts ut från sällanköpshandeln till övriga privata tjänster.

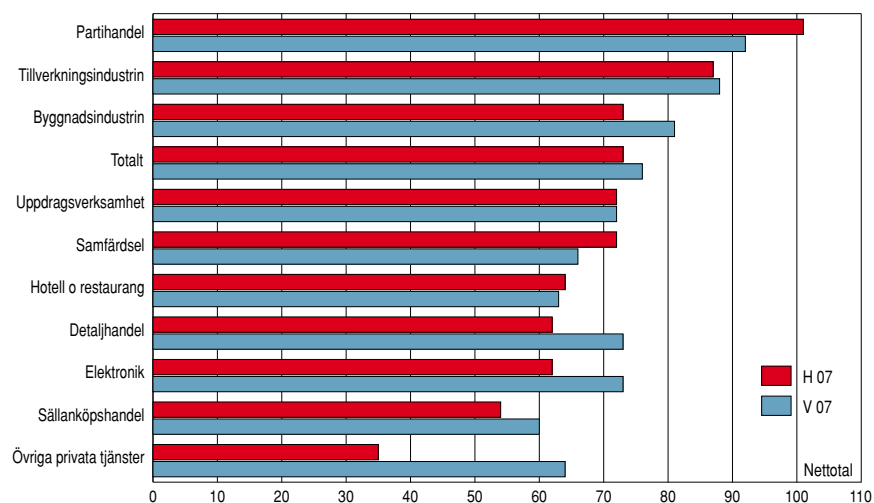
Under det senaste halvåret har konjunkturen stärkts i partihandeln, hotell- och restaurang samt samfärdsel, medan de övriga branscherna noterat en stabilisering eller nedgång. För övriga privata tjänster är nedgången markant.

Förväntningarna inför det kommande året varierar bland branscherna. En uppgång jämfört med idag kan noteras för samtliga, utom för redan starka partihandeln, tillverknings- och byggindustrierna, samt samfärdsel. Mest optimistiska om framtiden är elektronikindustrin.

Varuförmedlande företag tangerar vårens notering

Konjunkturen för de varuförmedlande företagen har stabiliserats på vårens nivå. Konjunkturindikatorn ligger kvar på 75. Medan sys-

Diagram 7: Konjunkturläget i olika branscher (indikatorn exkl. nettotalet för beställningar)

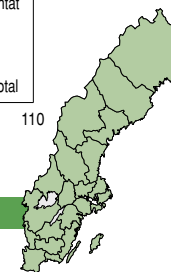
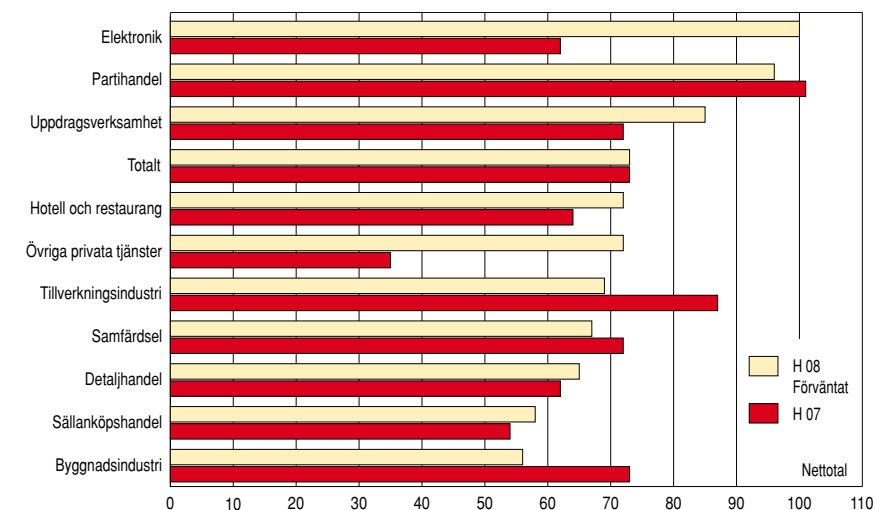

sättningen stärkts, har omsättningen dämpats något. Om ett år förutses konjunkturindikatorn ligga marginellt lägre på 74.

I de senaste undersökningarna har partihandeln haft en väsentligt starkare konjunktur än övriga varuförmedlande företag. Detta gäller även i höstens undersökning. Såväl omsättning som sysselsättning utvecklas starkare. Konjunkturindikatorn har stigit från 92 i våras till 101. Om ett år förutses den ha sjunkit till 96 – likväl är nivån fortfarande relativt hög.

Övriga handelsföretag – detaljhandeln, och särskilt sällanköpshandeln – utvecklas betydligt svagare. Konjunkturindikatorn uppgår för närvarande till 62 respektive 54. Såväl sysselsättning som omsättning har fallit tillbaka jämfört med vårens undersökning. Uppgången som förväntas inom ett år är marginell, och är endast ett resultat av bättre omsättning. Sysselsättningen förutses istället dämpas något. Hushållens goda inkomstökningar har inte fått genomslag i de mindre handelsföretagen, utan gynnar sannolikt i första hand de större detaljhandelskedjorna. Förväntningarna tyder på att företagen inte räknar med att gynnas av hushållens starka konjunktur längre fram.

Diagram 8: Det förväntade konjunkturläget i olika branscher (indikatorn exkl. nettotalet för beställningar)

Företag inom hotell och restaurang samt samfärdsel har stärkt sin konjunktur under det senaste halvåret. Det är framför allt sysselsättningen som blivit starkare. Hotell och restauranger räknar också med att konjunkturen stärks ytterligare under året som kommer, medan samfärdsel bedömer att toppen är nådd.

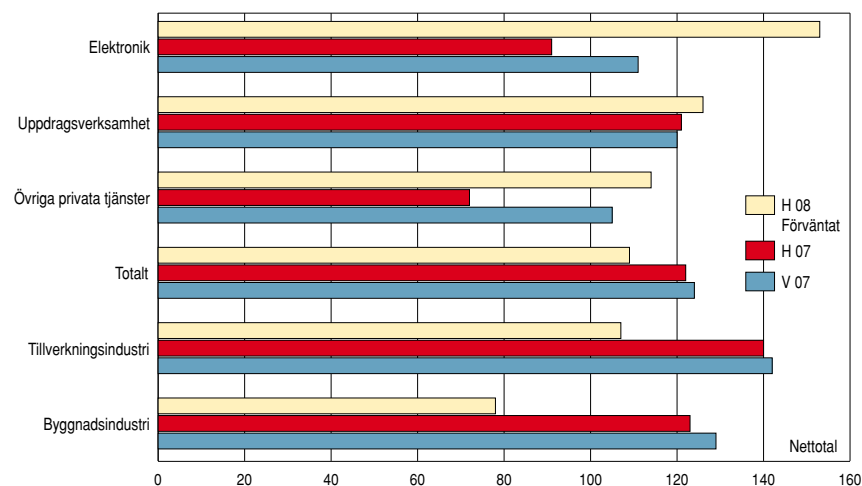
I diagram 7 och 8 redovisas konjunkturindikatorn för branscherna utan delkomponenten beställningar (då denna inte redovisas för varuförmedlande företag). I diagram 9 presenteras den fullständiga indikatorn, dvs inklusive beställningskomponenten för de varu- och tjänstproducerande företagen. Det kan påverka rangordningen mellan diagrammen.

Optimismen avtar i varuproduktionen

Den konjunkturuppgång i varuproduktionen som noterades i våras, har kommit av sig. Konjunkturindikatorn har fallit från 134 till 129 (beställningar ingår), framför allt för att omsättningen har dämpats. Om ett år räknar företagen med att indikatorn sjunkit till 94, främst till följd av ett svagare orderläge och en mer dämpad omsättning.

Det finns dock skillnader mellan branscherna. Elektronikföretagen – som i dagsläget har en relativt svag konjunktur där indikatorn nått

Diagram 9: Konjunkturläget när beställningskomponenten har lagts till (varuproducerande och tjänstproducerande företag)

upp till 91 – förväntar sig en dramatisk uppgång till 153 om ett år. Det är en väsentligt högre optimism än vad som noterades i våras (110).

Däremot är tongångarna annorlunda för tillverknings- och byggindustrierna. I nuläget är konjunkturen mycket stark. Indikatorn för tillverkningsindustrin, t ex, är uppe i 140, och är endast marginellt svagare än i våras (142). Även i byggindustrin har indikatorn fallit, från 129 till 123, men fortfarande är aktiviteten mycket hög. Om ett år förutses dock indikatorn ha fallit till 78, främst till följd av att orderingång inte ökar lika starkt som tidigare och att fler företag noterar en stabilisering. Detsamma gäller tillverkningsindustrin där indikatorn väntas sjunka till 107 om ett år, vilket är en väsentlig nedrevidering av vårens förväntningar (139).

Tjänsteföretagen förutser ljusare tider

Jämfört med vårens undersökning har konjunkturen i tjänsteföretagen dämpats något, och konjunkturindikatorn har fallit från 116 till 112. Endast orderläget har stärkts. Under det närmaste året väntas främst sysselsättningen i tjänstesektorn ta fart, och konjunkturindikatorn stiger till 125.

Konjunkturen för uppdragsverksamheten är relativt stark och även stabil. Detta gäller även om vi blickar framåt ett år. Medan orderingången dämpas, förutses istället sysselsättningen ta över som drivmotor.

Övriga privata tjänster fick ett rejält uppsving i vårens undersökning när konjunkturindikatorn steg från 71 till 105. Förstärkningen av hushållens ekonomi och regeringens reformer förutsågs då ha påverkat utvecklingen i dessa branscher. I höstens undersökning är konjunkturindikatorn tillbaka på 72. Samtliga tre delkomponenter har fallit tillbaka, men främst gäller detta omsättningen. Om ett år räknar företagen själva med att indikatorn är uppe i 114, vilket är något lägre än vårens förväntningar (136) – likväl är det en kraftig uppgång av såväl sysselsättning som orderingång och omsättning om prognosen infrias.

Stor optimism i exportföretagen

Utifrån vilka företagens slutkunder är finns möjligheter att dra slutsatser om konjunkturläget. De företag som säljer till andra svenska

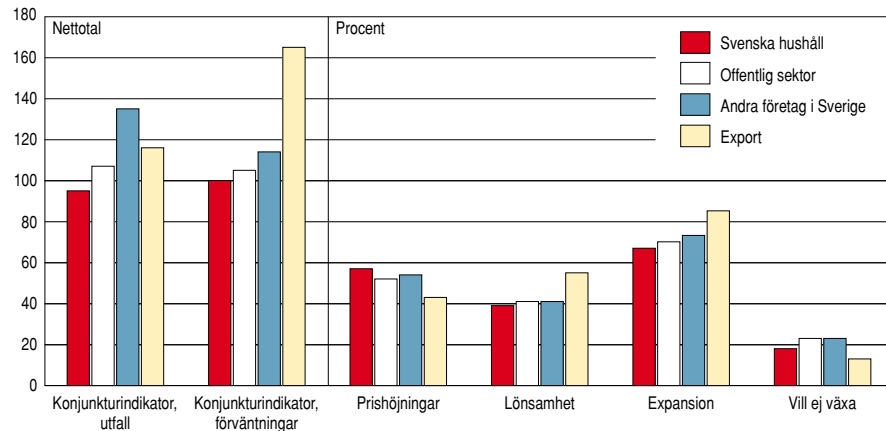

företag har för närvarande den starkaste konjunkturen. Därefter följer exportföretagen, företag med försäljning till offentlig sektor och sist företag med svenska hushåll som slutkunder.

En förklaring till att företag som riktar sig till svenska hushåll har en svagare konjunkturutveckling än andra företag är att det kan handla om handelsföretag som möter hård konkurrens från större butiker, och att den privata tjänstenäringen fortfarande inte fått det uppsving som tidigare förväntades. Prispressen är fortfarande relativt stor i dessa branscher, även om företagen som riktar sig till hushåll är mest optimistiska om att kunna höja sina försäljningspriser. För dessa företag räknar 57 % kunna höja priserna, medan motsvarande andel för exportföretagen endast är 43 %.

När vi blickar framåt framstår exportföretagen som de verkliga vinnarna. Konjunkturindikatorn förutses till hela 165 om ett år. Även företag med hushåll som slutkund stärker sin konjunktur. De övriga två grupperna förutses istället få en svagare konjunktur, även om den fortfarande är god med historiska mått mätt. Det är också exportföretagen som är mest optimistiska om att väsentligt kunna öka sin lönsamhet. De förlitar sig dock mindre på prishöjningar. Samtidigt

Diagram 10: Konjunkturläget i småföretagen utifrån deras slutkunder

Konjunkturindikator – summan av nettotalen för sysselsättning, beställningar och omsättning. För de övriga gäller andelen som ser möjligheter till prishöjningar, som förutses högre lönsamhet, som förutses expansion samt andel företag som uppger att de ej vill växa som största tillväxthinder.

finns här de största tillväxtutsikterna. Hela 85 % av företagen ser expansionsmöjligheter, medan endast 13 % uppger att de inte vill växa.

Tillväxthinder

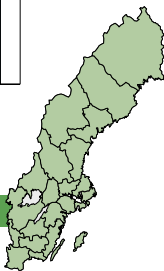
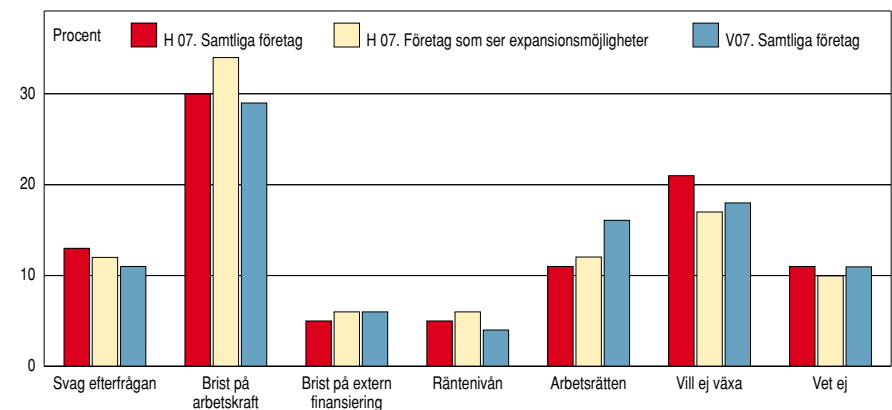
Något sämre expansionsmöjligheter

Andelen företag som ser expansionsmöjligheter är hög, men har sjunkit från 76 % i våras till 71 %. Bäst möjligheter att utöka verksamheten finner vi inom uppdragsverksamheten, partihandeln och elektronikindustrin där andelarna varierar mellan 74 % och 80 %. De mest pessimistiska branscherna är samfärdsel och övriga privata tjänster där endast två tredjedelar av företagen anser att det finns goda utsikter att växa.

Arbetskraftsbristen – fortfarande största hindret

Det största tillväxthindret är bristen på arbetskraft. Andelen har till och med stigit från vårens redan höga 29 % till 30 %. Hela 34 % av de expanderande företagen uppger att de inte kan finna kompetent personal, och att detta är det avgörande tillväxthindret. Bland branscherna är problemet fortfarande störst (och oförändrat stort) i byggindustrin (51 %), medan hotell, restauranger och handelsföretag har en förhållandevis låg andel (16–19 %).

Diagram 11: De viktigaste tillväxthindren för en ökad expansion

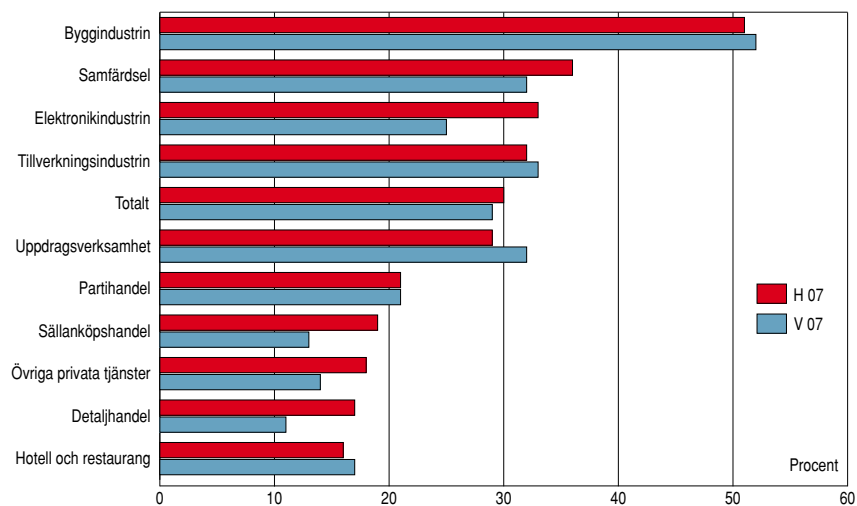
Vi har denna gång ställt frågan om företaget har tvingats säga nej till en order under det gångna året på grund av brist på lämplig arbetskraft. Fyra av tio företag säger att så är fallet. Detta gäller främst byggindustrin (71 %). Ungefär en tredjedel av tillverkningsindustrin och uppdragsverksamheten har fått avstå från beställningar.

Att inte vilja växa är det andra största tillväxthindret. Andelen har stigit från 18 % i våras till 21 %. Generationsskiften, krångel med regelverk och administrativ börda som växer med antalet anställda kan vara några förklaringar. Det är förhållandevis många företag inom byggnadsindustri, samfärdsel och tjänsteföretag som inte vill växa, utan är nöjda med den nuvarande nivån.

På tredje plats kommer svag efterfrågan, där andelen stigit från 11 till 13 %. Här handlar det om relativt många elektronikföretag och handelsföretag som inte finner att efterfrågan är tillräckligt god för att växa.

Arbetsrätten (regelverk) hamnar först på fjärde plats med 11 %, ned från vårens 16 %. Det är främst partihandeln, hotell och restauranger, och transportföretag som har problem med regelverk och arbetsrätt. Det gäller också att det är de medelstora företagen (5–19 anställda) som oftare anger detta skäl.

Diagram 12: Småföretagens arbetskraftsbrist

Bristen på extern finansiering och räntenivån uppges av 5 % vardera vara det största tillväxthindret. Partihandel och tjänsteföretag upplever att det är svårare att få extern finansiering än andra företag.

Stabilt konjunkturläge och företagsklimat

I våras började vi ställa sammanfattande frågor om konjunkturen och företagsklimatet som företagen upplever det. Utifrån en tiogradig skala, där 1 betyder mycket svagt och 10 betyder mycket starkt, fick företagen bedöma det nuvarande läget.

I likhet med i våras återfinns företagens noteringar på fem betyg eller starkare. Företagen är förhållandevis positiva till konjunkturläget som får en sammanfattande bedömning på 7,3 (en uppgång från i våras på 7,2). Även företagsklimatet är positivt, men inte fullt lika starkt på 6,4. Här fördelar småföretagen mer jämnt på betygen 5–8. Likväl är även det en liten förbättring jämfört med i våras då utfallet var 6,3.

Den sammanfattande bedömningen om konjunkturläget har stärkts i varuproduktion och varuförmedling, men fallit tillbaka i tjänsektorn. Företagsklimatet är stabilt inom varuförmedling, men något bättre inom tjänste- och varuproducerande företag.

Diagram 13: Sammanfattande betyg för konjunkturläge och företagsklimat. (Betygsskala 1–10, där 1 är mycket svagt och 10 är mycket starkt)

